

REDACTIA

Deak Ferenc-utca nr. 20.

ABONAMENTUL

Centru Anstro-Ungaria:
 pe un an 20 cor.
 pe 6 an 10 .
 pe 12 an 5 .
 pe 1 lună 2 .
 Arhiv de Dumbrăva pe an
 4 coroane.
 Centru România și străinătate
 pe an 40 franci.

Manuscrise nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deak Ferenc-utca nr. 20.

INSERȚIUNILE:

de un sfert de pagină: prima
 dată 14 bani, a doua oară
 12 bani, a treia oară 8 b.
 de fiecare dată în urmă.

Atât abonamentul cât și
 inserțiunile sunt să plătească
 înaltele în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

Sortirori nerancate nu se primesc

TRIBUNA POPORULUI

Deserțiune gravă.

Frontiera dinspre Dunăre, la Orșova-Adakaleh, de mai multă vreme este păzită de soldați maghiari de pela Seghedin. Pe semne s'au făcut obiecțiuni ori intrigi că descendenții grănicerilor, cari au versat d'atâtea ori sânge pentru Tron, n'ar fi destul de credincioși ori că ar fi fraternizând cu doborâșii puși pază din parte românească. Destul că și în ziua de 19 Septembrie paza aceluiași colț de țară era în grija soldaților de origine maghiară.

Ce s'a întâmplat însă?

În loc să păzească frontiera, în loc să stea veghie la hotarul unde se întâlnesc patru țări, feciorii dela postul din fața insulei Ada-Kaleh s'au dus frumos la Orșova, că ajunseser și până la ei vestea despre serbarea în cinstea lui Kossuth. Ear ei au învățat și așa au fost crescuți: în credință că după Dumnezeu vine îndată Kossuth; deci și când ești cătană împărătească, în armata comună, cu centiron cum ai fi, și din post de frontieră chiar, ai sfânta datorie să mergi să te închini lui Kossuth.

S'au și dus deci, ca buni Unguri ce sunt, lăsând frontiera în grija sfinților.

Ce și-or fi zis?... Cu Turcii trăim bine și ei sunt oameni de treabă nu vor trece în țara noastră... Serbii se vor gândi și ei bine până să treacă Dunărea cea lată, ear cât despre Români, li-am sta în drum la Orșova...

Se înțelege că cei opt soldați cari astfel au cugetat, sunt azi în temniță. Un ziar local spunea eri că au fost aduși în cazamatele cetății Aradului, unde se vor mângâia că la 1849 au răcut sute de Unguri mult mai distinși decât dinșii. Tot pentru Kossuth.

Vorba e că în viața militară fapta lor este o deserțiune gravă, care în timp de pace se pedepsește cu maximul pedepsei ce cuprinde codul militar, ear în timp de război se pedepsește cu moarte.

Și nu-i putere care să-i mântue.

La miliție și mai ales la armata comună, nu se știe de glumă în astfel de lucruri. Bieții ficioși vor fi aspru pedepsiți pentru un fapt săvârșit în urma educației greșite ce au primit d'acasă, în școală și în căminul părintesc. Atât de mult simțul kossuthist este înrădăcinat în sufletul lor, încât școala militară dela regiment nici într'atâtea nu i-a putut lumina, încât să judece, că cel puțin la regiment are să fie soldați datori a respecta legea și disciplina, ear nu kossuthiști.

Chestia are două laturi. Întâiu ea e dovadă despre spiritul maghiar-kossuthist care asupra armatei comune numai efect desastroos poate avea. Ear în al doilea rând este de obiectivat și faptul, că paza frontierei s'a încredințat nu soldaților băștinași în acele părți, fiilor al căror părinți și strămoși au dat strălucite dovezi de credință și disciplină, ci s'au adus Unguri de pe marele șes maghiar, ca vezi Doamne, să fim mai siguri de viața! Soldații băștinași sunt adică Români și de mult se lucrează pe față și în ascuns la discreditarea noastră, înșinuându-se îndeosebi că am fi cochetând cu regețul român. Ei bine, ficioșii dela Seghedin n'au cochetat nici cu Români, nici cu Serbii, nici cu Turcii dela frontieră, la apelul „Kossuth Lajos azt izente“ au uitat însă de Dienstregement și în centură împărătească au părăsit postul și s'au dus să mărească „regimentul lui Kossuth“...

Ai hai, să fi părăsit niște soldați români postul și să fi văzut presa maghiară, cum ne-ar fi ponegriț.

Înaltele cercuri militare sperăm însă că vor trage învățătura cuvenită din această întâmplare.

Desmintire. „Secolul“, ziar liberal, scrie următoarele:

„Unele ziare reproduc un articol din ziarul vienez „Neus Wiener Ta-blatt, prin care se afirmă că guvernul Statelor-Unite ar fi trimis o notă puterilor semnătore ale tratatului din Berlin, atrăgându-le atențiunea că România nu respectă stipulațiunile aceluiași tratat în cea ce privește situația evreilor din țară dela noi.

„La ministerul de externe, nu s'a primit până în prezent nici o notă în acest sens.

Tarifal vamal al Germaniei. Din Berlin se anunță, că partidul conservativ a hotărât a nu primi proiectul tarifului vamal și a pretinde o mare protecție a intereselor economice. Intre împregiurările acestuia proiectul guvernului nu va avea majoritate și nu mai e nevoie nici de obstrucția liberalilor și a socialistilor pentru-ca să cadă.

Serbarea dela Șipca. Se depeșează din Constantinopol: „La plânsoarea Porții că serbările din Șipca agită populațiunea mohamedană, din parte rusească s'a declarat că serbarea dela Șipca este strict serbare militară și nu va avea caracter demonstrativ. Se confirmă, că marele principe Nicolae după serbare va merge la Constantinopol, probabil pentru-ca astfel să înlătore ori-ce nedumerire ori supărare a Sultanului“.

Curtea și serbarea kossuthistă.

„Aradi Közlöny“ dela 24 c. scriind despre supărarea mare a celor dela Curtea din cauza serbărilor kossuthiste, spune:

„In cercuri autorizate se susține că la vechiul Burg de mult n'a

domnit așa indispoziție ca acum, sub durata serbărilor kossuthiste. Inșuși M. Sa și-a adunat sfetnicii credincioși, sfătuindu-se cu ușile închise.

„Regele cu adevărat a rămas consternat văzând însuflețirea mare dela serbări, convingându-se din aceasta că în Ungaria cultul lui Kossuth este încă în floare.

Același ziar primește din Chișineu știrea, că tuturor slujbașilor de pe domeniile arhiducelui Iosif li-s'a interzis să ilumineze în onoarea lui Kossuth. Tot așa s'a întâmplat cu slujbașii arhiducelui Friderich, care are domenii întinse în comitatul Banya.

DEMASCAT!

Fără să fi avut vre-o legătură de amiciție cu dl N. Măneguțiu, ci obiectivi, cum trebuie să fi față de ori-ce chestie publică, am discutat mai de multe ori afacerea destituirii numitului protopop. Spriginiți pe legea noastră bisericească și pe canoane, am arătat, că prea cucernic dela Sibiu, începând cu I. P. Sfințitul Mitropolit, s'au condus nu de adevărul ce șade bine slujitorilor bisericeii, ci de duhul răzbunării. Ceea-ce este cu atât mai regretabil și mai păgubitor, cu cât biserica ni-e azi singura cetate. Ear dacă vom pierde încrederea și în țaria așezămintelor ei, unde să mai căutăm refugiu?

Au simțit toți cei dela consistorul din Sibiu câtă dreptate avem. De aceea, prin organul lor oficios, au și păstrat tăcere și departe de a fi replicat celor susținute de noi, a tăcut și surata autorisată și gazeta dela Brașov. Măcar că aceasta din urmă ar fi avut datoria morală să zică ceva, deoarece-ce dl Măneguțiu purtase luptă și a fost acuzat și pentru cele scrise în bătrâna dela Brașov.

DANIEL.

NOVELĂ ISTORICĂ

DE

IOSIF POPESCU.

I.

De ce e fața ta atât de tristă, Laura?

Ochii tăi albaștri și umezi seamănă cu cerul senin învălțat în umbrele serele. Privirea ta caută a pătrunde întunerecul. Părul de aur împrăștiat pe umerii tăi este espus la desmerdările rocoase ale vântului de toamnă; ear buzele rumene și-se deschid pentru a lăsa să iasă un suspin! Nu te temi că fața ta albă va fi atinsă de brumă? Nu te temi că palpitările sinului tău rotund vor atrage spiritele nopții, care saltă prin aer în horă nebună?

Oh, închide fereastra? Vezi frunzele palite ale arborilor zboară suflate de boare și cu un sunet trist acoper pajiștea de ruine. Este toamnă, Laura, și trupul tău e floare de primăvară. Închide fereastra!

Nu vrei? Tu nu simți recoarea de seară? N'au soaptele frunzelor? Nu vezi ielele cum se mișcă de tine?

„Poate dar, Laura, să te faci atât de frumoasă? Este doară frica? Este oare așteptarea? Este temerea sau speranța?”

„Te temi poate de soarta bătrânului tău tată, a viteazului tău frate? Îi plângi poate că

cutează să înfrunte armele neînvinsului Mihai și mânia sa nimicitoare? Dar nu, tu ști, că ei de o sută de ori au privit moartea în față fără a tresări, și că mânia Osmanliului și fala Leahului s'au zdrobit de atâtea ori de armele lui Caspar și Balthazar Kornis; căci tu ești fiica și sora lor. Așadar de ce te temi, Laura?

Te temi că Daniel, logodnicul teu Daniel, va ajunge sub spada teribilă a lui Baba Novac și a înfricoșăților săi voluntari? Dar tu ști, că el s'a măsurat cu Tătarii, și că luptele-i sunt jucării; tu ști că vitejia lui l'a făcut nobil și logodnicul tău.

Atunci de ce te temi? Te temi, că Daniel nu va veni să te sărute înainte de a înfrunta moartea: căci azi e 27 Octomvrie și mâine se va hotărî soarta patriei tale. Dar nu știți tu că amorul lui Daniel e în stare să restorne ori-ce pedeci? Nu știți tu, că el ar străbate șirurile inimice, ar trece peste zidurile unei cetăți pentru a te vedea, Laura?

Tu o știi, căci eată privirea ta ațintită spre porțița grădinei se luminează de o bucurie neșpusă. Porțița scârțâie în țifni, pînteni resună pe nisip și o pană albă se distinge în întunerecul nopții.

— „Credeam că nu mai vii, Daniel, și nerăbdarea m'a chinuit amar. Eram gata să îmbrac haine bărbătești pentru a te căuta.“

— „Să nu vii, Laura? Să nu vii, când

știu că inima ta m'așteaptă, sinul tău palpită pentru mine, ochiul tău străluce la gândul meu, gura ta îmi suride? Să nu vii? Eacă aș fi mort, spiritul meu încă ar veni să te desmierde.“

— „Mort, Daniel, mort ai zis tu. Nu, nu vorbi astfel. Nu cobi în momentul, când pericolul te amenință.“

— „Fii liniștită, Laura. Brațul meu e obicî-nuit a da moartea; ear peptul meu încă n'a primit lovitură. Spionii noștri spun, că avem a ne lupta cu o trupă neregulată, pe care armele lui Andrei Batori o vor spulbera ușor.“

— „Nu vorbi cu atâta dispreț, Daniel, de un om ca Mihai, de care tremură Padișahul și care în câte-va zile trecu Carpații și ajunse până la Sibiu. Să dea Dumnezeu să mă înșel, dar am o presimțire că anul 1599 ne va fi fatal.“

— „O presimțire Laura?“

— „Veți rîde de mine, căci tu ești bărbat învățat a combate, ear nu a suferi. Dar noi femeile, reduse a petrece timpul mai mult singure predate cugetărilor celor mai felurite, ne plânuim poate năluciri și credem în ele ca și când ar fi adevărate. E ceva mai mult: am visat un vis urit. Părea că Daniel al meu se schimbase tare, nu mai voia să știe de mine și de ai mei, părăsise cauza noastră. Tu surizi? Și cu am dat din umeri la cugetul acesta și am încercat să-l alung cu dispreț. Dar visul nu m'a părăsit, el mi-s'a arătat toată ziua ca o stafie amenințătoare și m'a părăsit, el m'a făcut să tremur pentru fericirea mea.“

O singură dată a prins curagiu „Telegraful Român”: după ședința consistorului mitropolitan. Il văzurăm în sfârșit, resuflând atunci pe I. P. Sfințitul Mitropolit ear pe gramaticul său dela „Telegraful” scriind:

„Dovada cea mai eclatantă despre vinovăția lui (alui Mănegețiu adică! Red.) și despre purcederea corectă a Consistorului arhidieceșan e și faptul, că supremul nostru for mitropolitan, constător în majoritate din membrii din dieceșele sufragane, a Aradului și a Caransebeșului, în frunte cu Prea Sfințitul Episcop Nicolae Popea, în unanimitate a respins protestul...”

Dar vai, înaltul prelat a pățit-o cum nu ni-s'a mai dat prilej să vedem nici cu un prelat... A fost prins că pentru a scăpa de judecata opiniei publice, a căutat să mistifice publicul românesc.

„Foia Diecesană”, în ultimul ei număr, a scris adică:

„Consistorul mitropolitan nu a pertractat în merit afacerea disciplinară din chestiune, pentru-că protopresbiterul Mănegețiu nici nu s'a folosit de remediul apelațiunii s'au a recursului și astfel supremul for mitropolitan nici n'a avut ansă de a tracta meritorial chestiunea...”

Și așa mai departe, organul veneratului prelat dela Caransebeș rectifică cele scrise de organul mitropolitan.

Nici până azi „Telegraful” însă n'a reflectat la cele scrise de „Foia Diecesană”. Și nici va reflecta, pentru-că ori cât de îndrăzneț ar fi actualul mitropolit, nu va îndrăzni să tăgăduiască adevărul cunoscut de reprezentanții a trei dieceșe.

Tăcerea aceasta este cea mai cumplită osândă. Ea este recunoașterea, că cu bună știință s'a afirmat un neadevăr pentru a se scuza o procedură incorectă.

Și așa după-ce la faimoasa spoliațiune cu singhelile s'a adăugat purtarea incuificabilă cu privilegiul algerii dela Arad (din care publicul românesc nu cunoaște încă toate manoperele mefianiste), I. P. Sfințitul Mitropolit mai înscrie lângă numele său și o destituire de protopop dictată din ură și răzbunare, destituire pe care voia s'o acopere cu un nume nepă-

tat, cinstit de toți românii, acela al Episcopului dela Caransebeș. Cum însă un păcat nici-odată nu stă răsleț, ci se prezintă cu consecuențe, așa și străduința de a scăpa prin un neadevăr aduse după sine o demascare nu se poate mai penibilă. Parcă te genezi când te gândești că nu e un om de rind, ci un prelat care pătește asemenea rușine.

Hotărât: îi merge rău înaltului prelat! Zadarnic puse fundament la catedrală, că fundamentul moral, pe care ar trebui să stea ca prelat, se surpă într'un chip ne mai pomenit.

Deserțiunea dela Ada-Kaleh.

Ziarele maghiare aduc următoarele amănunte despre afacerea de care ne ocupăm și în primul articol de azi:

Pe insula Nemo (cum a numit-o Jókai) serviciul de frontieră îl îndeplinește acum un detașament al reg. 46 infanterie dela Seghedin. Soldații traiesc foarte bine aici. Neavând mult de lucru, petrec, ca să omeare vremea.

Cel care a propus să meargă postul întreg, opt soldați, la Orșova, să vadă serbarea kosuthistă și să tragă un chef, a fost caporalul Pásztor. Unii ziceau că n'o fi bine, dacă părăsesc postul. Chestia s'a pus la vot și mergerea s'a hotărât cu mare majoritate. S'au așezat toți în luntre și s'au dus. Când peste noapte locotenentul Klára József a vizitat posturile, n'a găsit acolo un suflet de om.

„Serbarea dela Șipca”.

Marele ziar berlinez „National Zeitung” scrie în cauză un remarcabil articol, din care estragem următoarele:

„Răsboiul ruso-turc și liberarea Bulgariei au dat Peninsulei Balcanice o formă de stat dacă nu definitivă, cel puțin total alta față de stările de mai înainte... Serbia și România și-au dobândit titlul de regat. România s'a depărtat tot mai mult de Orient, apropiindu-se de tendințele și condițiunile de viață ale Europei de mijloc și de Apus.

În adevăr, prin comandamentul ca și prin disciplina soldaților și bravura ei, armata română a dat dovezi în acel răsboiu, atât cu ocazia trecerii Dunării cât și la asediul Plevnei, că este educată europe-

nește și neîntrecută de cea rusească. Dacă Bulgarii au uitat să invite România la serbările dela Șipca — ei și-au tradat prin aceasta ura și invidia față de vecinii lor”....

„National Zeitung” însă apoi întemplierile din urmă invite ca momente principale în istoria Bulgariei, continuând astfel:

... „Aerul libertății pare a nu fi fost favorabil Bulgarilor, după cum spera Europa. Până acum Bulgarii liberați au fost în Peninsula balcanică un element mai mult neliniștitor și periculos, decât pacific și civilizat. Constituția nepotrivită pentru starea culturală a maselor poporului a dat naștere unei pătimășe lupte de partid, care pretutindeni dă naștere la desordine și nemulțămiri... Aroganța națională ce se îndreaptă provocatoare, când, în contra Serbiei, când în contra României sau a Greciei, vede Rumania și Macedonia ca moștenire a Bulgarilor și ea nu alege mijloacele pentru ajungerea acestui scop. Brutalitatea e în sângele Bulgarilor moderni. Oficerii cari au atacat pe șeful și prințul lor, spre a-l da pe mâna Rușilor, asasinii cari au omorât pe Stambuloff, conducătorii comitetului macedonean, cari ordonă extorcări de bani, incendieri, răpiri cu forța și asasinat, au desvilit trăsăturile caracterului bulgar — toate acestea sunt fapte cari au făcut să se schimbe aproape cu totul părerea favorabilă ce Europa o avuse până atunci despre Bulgarii. Pe lângă toate acestea s'a se mai adauge trista situație financiară cu administrația ei ușuratic condusă și continelele impasuri financiare ale guvernului, din cari odată chiar Rusia oficială a trebuit să-l scoată printr'un avans de mai multe milioane, tot atâtea motive spre a slăbi simpatia ce Bulgaria și-le dobândise la începuturile sale sub Alexandru Battenberg și Stambuloff. Economiceste și politicește a fost necesară întoarcerea Bulgariei, din opoziția sa contra Rusiei spre o vasalitate mai mult sau mai puțin măturistă. În luptele de partid din Bulgaria, în cari se desvălia une-ori mai pe ascuns, altă-dată pe față dușmănia față de statele vecine și ambiția de a atinge dreptul de posesiune și suzeranitatea Turciei, prințul Ferdinand a simțit trebuința de o mână puternică și ocrotitoare, care să-l poată susține în hărțelile din lăuntru și din afară.

Prin serbarea dela Șipca pacea încheiată între guverne și principe s'a întins și asupra armatelor și popoarelor, relevându-se luni întregi înfrățirea ruso-bulgară”....

„Luptele din câmpiile și munții Bulgariei au zdrobit pentru totdeauna supre-

mația Turcilor în țările balcanice. Deplina neatârnată și suzeranitate a principatului față de Poartă e numai o chestie de timp. Mai curând sau mai târziu Bulgaria va deveni un stat independent alături cu Grecia, Serbia, România și principatul Muntenegr. Ce rang va lua printre aceste state, ceas se va hotări mai mult prin dezvoltarea culturală decât prin armata sa. Modeste sale forțe în comparație cu ale Austro-Ungariei și Turciei vor trebui să-l înfrâneze ambițiunea și politica.

Dela România însă, ea poate lua exemplu: cum un stat mic, prin înțelepciunea domnitorului său, prin înălțurarea tuturor visurilor de cucerire, prin neîntreruptă muncă economică și îmbrățișare a civilizațiunii, a ajuns să fie o putere și și-a dobândit o vază chiar pe teritoriul răscolit de patimile de partid și luptele dintre popoarele fostei Turcii europene. Strălucita serbare, jumătate militară, jumătate religioasă, dela Șipca, nu e fără primejdie pentru fantasia unui popor naiv, care nu poate înțelege cine hotărăște politica Europei. Dacă această serbare, în loc să stornească în bulgari sentimente pacifice și voință serioasă spre o muncă culturală și înălțarea ființei lor naționale, ar aprinde speranțe aventuricioase și provocări ofensatoare pentru Turcii sau pentru alte popoare din peninsula balcanică, desiluzia ce s'ar ivi imediat, ar fi cu atât mai grozavă.

Viitorul prosper al Bulgariei depinde numai de munca și bunăstarea sa, ear' nu de planuri de cucerire și răsturnare”.

Catolicii francezi și — Renan.

Ultima manifestațiune a guvernului republican în contra clericilor militanți a fost deciziunea d'a se ridica un monument lui Renan în orașul lui natal Trégier. Măsura aceasta, a deslănțuit din nou furia catolicilor. Preotul breton Le Goff și episcopul din st. Brioux au lansat către un apel violent în contra deciziunii consiliului municipal din Trégier. Părintele sobol, (Le Goff însemnează în limba bretonă cărtița) încearcă să-l bage în spaimă pe consilierii republicani spunându-le că nimic n'are să locuiască în strada ce va purta numele „renegatului”; că Dumnezeu i-va face să simțā ei furia sa; că peste oraș se vor abate mari nenorociri; că sufletul lui Renan se va afunda și mai rău în iad, că el, Le Goff nu va mai trece cu procesiunea prin strada cu proiectatul monument etc.

— „Laura, Laura, acestea sunt năluciri deserte. Nu știi tu, că amorul meu nu se poate schimba? El va rămânea mereu în sufletul meu puternic, curat, neatins. De atâtea ori și-am jurat-o, și acum și-o mai jur pe Dumnezeu meu, pe onoarea mea: te voi iubi în veci.”

— „Îți mulțămesc, Daniel, amicului meu, fură singurele cuvinte ce se mai auziră, căci o sărutare de foc împreună buzele celor doi tinerei.

— „Eram o nebună”, zise earăși Laura după o pauză în care-și reculesse mințile pierdute în focul sărutării, „eram o nebună să cred în astfel de visuri, dar de acum înainte ele nu vor mai reveni, Daniel, iubitul meu. De acum te ved cu siguranță înfruntând mânia dușmanului și înfrângându-i trufia. Voi veți învinge și apoi ne vom întoarce earăși în dulcele sălaș, unde vom fi uniți pentru tot-deauna.”

— „Gândire delicioasă: unirea pentru tot-deauna. Ea nu mă părăsește nici-odată, Laura. Ea-mi servește drept talisman în încăerările cu vrăjmașul patriei, drept îmbold pentru oamenii mei la fapte mari. La strigătul: „Laura”, de multe ori s'a simțit vrăjmașul zdrobit și alungat. Tu ești îngerul meu păzitor, Laura, tu ești viața, fericirea mea.” Zicând acestea el o strînse în brațele sale și o sărută cu transport.

Într'aceea o fanfară de alarmă resună în depărtare. Daniel tresări și lăsă din brațe pe încântătoarea fată.

— „Auzi, iubita mea, alarma în castre. Să nu ne fi surprins inamicul. Trebuie să plec. Adio Laura, adio, îngerul meu.”

O ultimă sărutare, o lacrimă din ochiul tinerei fete și fericirea dispărū ca o nălucire.

Laura rămase la fereastră și se uită după umbra grăbită a lui Daniel, care ajungând la porțița mai trimise o sărutare către fereastră și se făcū nevăzut.

Laura mai privi mult timp înspre locul, unde-l văzuse, apoi căzū în genunchi înaintea unui crucifix și se rugă mult, mult.

Într'aceea Daniel ieșind din grădină găsi în strădișoară pe un soldat cu doi cai.

— „Ce e, Januș? Ce s'aude?” întrebă el.

— „S'aude mișcare în lagăr, stăpâne. Poate o surprisă a dușmanului.”

— „Să alergăm, Januș. Armăsarii aceștia ne vor duce până acolo în cinc minute. Vom ajunge încă la timp.”

— „Să dea Dumnezeu, stăpâne!”

Zicând acestea, cei doi bărbați se aruncară pe cai și porniră în goană până la poarta cea mai apropiată a Sibiului. Păzitorul îi lăsă să treacă fără greutate, ca pe niște oameni cunoscuți, servitori fideli ai principelui. În câte-va minute ajunseră pe drumul Gușteriței, de unde se auziau în liniștea nopții și cuvintele din tabăra lui Andrei Batori. Pe la mijlocul acestui drum călăreții apucară spre dreapta și un minut mai în urmă intrară în lagăr cu iuțeala vântului.

— „Ce e? ce s'a întâmplat?” întrebă Daniel

într'un ton poruncitor pe cel dintăiu soldat pe care-l văzū.

— „Un spion”, zise el, „un spion căpitane, o umbră albă retăcește prin tabără. Sentinela văzând-o, a dat alarma, răspuse soldatul după când mâna la chivără.

— „Ce fel de spion?”

— „Nu se știe, căpitane. De când se află Valahii în fața noastră, această umbră retăcește în toate nopțile în giurul nostru, fără ca să-i reușit cuiva a pune mâna pe ea.”

— „Nu, fiind-că toți sunteți niște babe. Pe unde a apucat acea umbră miraculoasă?”

— „S'a îndreptat spre Șelimber, căpitane.”

— „De mult?”

— „Cu câte-va clipe mai înainte.”

— „Atunci e a mea. Noaptea e luminoasă o voiu deosebi în câmpie. Rămâi aci Januș. Voi să le arēt acestor oameni, cum se tractează spionii.”

Zicând acestea, Daniel își înfipse pintenii în coapsele nobilului său armăsar, care făcū o săritură teribilă și plecā ca o săgeată.

Ear cei din giur clătinară din cap eu com-pătămire.

— „Alaltă seară”, observă soldatul, care vorbise mai naite, „alaltă seară spionii acei dintr'o singură lovitură de sabie a erezat capul lui Andrei uriașul, care-l ajunsese prea aproape.”

(Va urma.)

La aceste episcopul din St. Brioux adăogă altele de un calibru Krupp.

El amenință că va suprima marea ceremonie populară a Bretonilor numită *Pardon* și că va face apel la Bretagna, la Franța și în străinătate la toate țările creștine în contra ridicării unui monument lui Renan! Termină apoi, numindu-l pe marele cugetător frances, cunoscutul autor al vieții lui Isus și al atâtor scrieri istorice și filologice, renegat, sperjur, impiu și ateu!

Nu e rolul nostru d'a discuta, terminând, vrem numai să reproducem câte-va fragmente din profundele gândiri ale lui Renan.

— Existența este lucrul cel mai frivol din lume, dacă n'o considerăm ca o consecință și continuă împlinire a datoriei.

— Nu va fi în lume fericire decât când toți vor fi egali, dar nu va fi egalitate decât când toți vor fi perfecți.

— Căutați să fiți tot-d'una oameni cinstiți. Mi-se pare că nu poate cine-va munci nici să-și petreacă, dacă nu e cinstit. Veselia conștiinței presupune o viață corectă.

— Religionea în formele ei antice e destinată să piară. Ce va rămănea va fi locul ei, locul ce l'a ocupat, trebuința căreia ea corespundea și care va satisfăcută odată prin ceva analog.

— Dumnezeu la care se roagă cea mai mare parte a omenirii nu e Dumnezeu acela situat la înălțime și a cărei existență o admitem. Acel Dumnezeu e prea îndepărtat ca pietatea noastră să aibă raport cu el. Omul de rind vrea un Dumnezeu numai pentru sine, care să se intereseze de afacerile sale, un gerant și bun guvernor, ca reii provinciali ai păgânismului în decadentă. Fie-care națiune merge mai departe: ar vrea un Dumnezeu național.

— O religione nu se fondează nici nu se răstoarnă numai a resonanță. Natura unamă are trebuință de iubire, de suferință, d'a crede. Iacă de ce femeia e elementul esențial al fondării unei religii. Creștinismul a fost creat numai de femei.

— Nu e prudent d'a înjgheba credințele morale în sisteme.

— Cerescule Părinte! Ți mulțumesc pentru viața ce mi-ai dat-o. Ea mi-a fost dulce și prețioasă. În decursul ei eu te-am cunoscut. N'am fost fără păcate, am avut defecte ca toți oamenii; dar ori-ce ar zice acei care se intitulează preoți tîi, n'am comis acțiuni prea rele. Am inbit adevărul, am făcut sacrificii pentru el. Am crezut în tine și cred încă.

Când vechile mele credințe s'au surpat, în loc d'a plânge și d'a mă irita în contra ta, am căutat să mă acomodez cum am putut. Să fi plâns ar fi fost laș, iar d'a mă irita în contra ta, ar fi fost absurditatea cea mai completă.

(„Cronica“.)

NOUTĂȚI.

ARAD, 24 Septembrie n. 1902.

1800 de disciplinare. Din Budapesta vine o veste pe cât de unică în felul său, pe atât de caracteristică pentru moravurile sociale de acolo: *1800 funcționari ai capitalei sunt trași în disciplinar pentru — datorii!*

Funcționarii aceștia sunt atât de băgați în datorii, încât primarul s'a văzut silit a-le face procese disciplinare.

În onoarea lui Kossuth. Din Seini ni-se scrie:

„Eri 21 spre 22 Septembrie noaptea plebea adunată la sărbările înscenate pentru comemorarea aniversării lui Kossuth a sfărâmat toate ferestrele institutului „Săt-măreana“.

Convine oare compatrioților noștri maghiari, ca ei în acest mod să-și serbeze memoria marilor bărbați ei lor?

Ca să scape ferestre și mobile — scrie „Magyar Szó“ — Românii din Cluj cari n'au iluminat la 19 c., și-au scos seara ferestrele din țînă și li-au pus bine, ear mobila d'asemeni au scos-o din odăile dela stradă, „presimțind indignarea îndreptățită (jogos fehaborodás) a maghiarilor patrioți.“

„Cum în Cluj sunt mulți Români — urmează numitul ziar — în ziua serbării naționale orașul avea nu aspect serbătoresc, ci par'că ar fi războiu civil.“

Csicsó Falá-goală earăși își face reclamă. Un cirac al său, după-ce afirmă cele mai detestabile minciuni: că adică ar fi iluminat redactorul nostru, precum și redactia noastră, laudă pe Csicsó că n'a iluminat și-i face reclamă că la 19 c. „plebea maghiară“, a demonstrat în fața casei sale.

Reclama nu mult poate să-i mai ajute lui Csicsó prin aceste părți. Este însă o ne mai pomenită ticăloșie ca prin sfruntat neadevăr „Tribuna“ să caute a ponegi.

AVIS. În urmarea notificării telegrafice a direcțiunii călei ferate de stat, petiția Reuniunii învățătorilor români gr.-or. din diecesa Caransebeșului în cauza obținerii cunoscutului favor de călătorie pentru adunarea generală, încă nu e rezolvită, ci pendentă. Dela N. Bogdan Reșița și retour călătoria e gratuită. *Bocșa-montană* 10/23 Septembrie 1902. Ioan Marcu, not. gen. al Reuniunii.

Visitațiune oficioasă la protopretura din Aletea. Comitele suprem *Urban Jváu*, Luni a ținut visitațiune oficioasă la protopretura din Aletea. Comitele-suprem era însoțit de protonotarul *Schill*, secretarul *Sorbán* și exactorul *Medveczky Witich*. Rezultatul visitațiunii a fost: *că toate s'au aflat în cea mai mare ordine în oficiul protopretorului Nicolau Mladin din Aletea.*

Înmormântarea Reginei Belgiei. În mormântarea Reginei Henriettei a Belgiei s'a făcut ieri în Lacken, între regretele adânci ale publicului asistent. Afluența publicului era atât de mare încât miliția care a format spaliar înaintea gării și a bisericii abia a fost în stare să țină ordinea. Trenul care aducea cadavrul a sosit la 3 ore 40 minute în gară. Pe locomotivă făl-faia steagul belgian încadrat în zăbranic negru. Babuit de tunuri au anunțat sosirea trenului, în vreme-ce trupele prezentau armele. Contele de Flandra, care așteptase trenul a intrat în cupul regal, pe care s'au coborât din cupul Regele, în costum de gala, purtând la braț bandă de doliu. Regele a fost primit de primatul cardinalul *Goosen*, care l'a adresat o vorbire. În urma Regelui mergea contele de Flandra și principele *Albert*, având și dînsul bande de doliu la braț și la mânerul sabiei. Cortegiul a plecat apoi la biserică. Ajunși aici oficerii gardiei de onoare au scoborât cosciugul, pe care era așezată coroana regală învelită în negru. Orchestra regimentului a cântat o piesă funebră. Sfirșind primatul sfîntirea, cosciugul a fost așezat în cavou (criptă).

Regele Leopold se explică. Regele Leopold publică o declarațiune în foile din Bruxelles, în care încearcă a-și explica atitudinea față de fiica sa principesa Stefania. Concede — zice — că unicul păcat al Stefaniei este căsătoria sa cu contele *Lónyay*, dar prin această căsătorie Stefania singură s'a exclus din familia regală și a pierdut dreptul de a participa la ceremonialele familiei regale.

Declarațiunea aceasta a Regelui a mărit numai resensul provocat de incuificabilă-i purtare.

Chiar și ziarele dinastice reprobă pe Regele, ear cele radicale îi adresează cele mai grave injurii.

Expoziție de pește. Din Viena se telegrafiază următoarele:

„M. S. Impăratul Francisc Iosif a vizitat Sâmbătă dimineață expoziția de piscicultură de aici.

Suveranul s'a oprit îndelung la secțiunea română pe care a admirat-o.

Doctorul Antipa, directorul pescăriilor Statului român, i-a dat toate explicațiile.

Impăratul s'a interesat mai cu seamă de pescăria din delta Dunărei și a cerut informațiuni în privința convențiilor de pescuit pe cari România le are încheiate cu alte State.

Impăratul a admirat mult busturile suveranilor României.

Retrăgându-se, împăratul și-a exprimat înalta-i satisfacțiune și a mulțumit d-rului Antipa.

Defraudarea dela Ländlerbank. La Ländlerbank, după cum se anunță din Viena, cercetarea nici acum nu e terminată, dar și până acum s'a constatat, că suma defraudată nu e de 4,600.000 ci trece peste 6 milioane. Se vestește că vor fi mai mulți deținuți. De urma lu Jellinek pân'acum nu s'a dat încă. Poliția, care urmărește cu multă energie, a ascultat și în decursul zilei de ieri o mulțime de inși. Judecătoria a pus tutor peste averea lui Jellinek. Direcțiunea dela Ländlerbank va trage în disciplinar pe toți acei funcționari cari în ori-ce fel de chip au contribuit la posibilitatea de a defrauda alui Jellinek. Resultatul urmăririi de pân'aci, după cum am anunțat și noi, este, că Jellinek se ascunde în Krems ori s'a sinucis.

Hymen. Dl *Teodor Popoviciu*, cleric absolut s'a fidanțat cu d'șeara *Mărioara Castin* din Varoșent.

Felicitările noastre!

Un tîner, absolvent al școlii agronomice din Lugoj cu testimoniu și conduită bună, se ofere ca administrator (Ișpan) la vre-o moșie mai mare. Adresa: Trifon Ferciug în Raffaa, com. Krassó-Szörény.

Răsvrătirea Albanezilor. Se depeșează cu data de ieri din Uesküebb: „Trenul Mitrovica—Uesküebb nu a putut ieri pleca, fiind răsvrătit de răsvrătitori. După informațiunile guvernului aga *Mustafa* și *Saran Kuprina* care mai stricaseră deunăzi și strmele telegrafice, au stricat trenul din răsbunare, pentru-că guvernul nu voește să elibereze pe un conducător de al răsvrătiților care este deținut.

Dramă pe țerm de mare. Se depeșează din Paris: Pe drumul de țeară ce duce din Etretat la Fécamp s'a petrecut ieri după amezzi o dramă sângeroasă. *David Lucien* din Paris se plimba cu nevasta sa pe țermul mărit, când deodată pictorul *Fyodos* s'a repezit cătră dînsul și a impu sear de trei-ori asupra lui cu revolverul. *David* a căzut mort la pămînt. Casul a produs mare senzație la bursă unde îl cunosteau bine pe *David*, care lasă orfan după dînsul patru copii. *Fyodos* era în relații de prietinie intimă cu familia *David*.

Drama din Bologna. Din Bologna se depeșează că ministrul de justiție italian a reprobat pe procurorul de stat de acolo, pentru-că a pus la dispoziția presei rezultatul cercetării ținute în afacerea omorului contelui *Bonmartini*.

Despre contesa *Bonmartini* unele ziare scriu, că a susținat relații intime cu D-rul *Sechi*, care, fiind bănuț de complicitate, încă este deținut. — Încă dela vîrsta sa de 15 ani. Când contesa a fost ascultată, ea singură n'a negat lucrul acesta, dar a negat cu îndărătnicie că ar avea ceva parte în crimă, ori că ar fi avut relații inestuoase cu fratele său. Când i s'a adus la cunoștință cercetarea fratelui său, dtasa a exclamat: „Acum voi scăpa sigur pentru-că fratele meu *Tullio* va mărturisi singur, că n'am știut nimic de crimă“. Din *Roveredo* se anunță, că asasinul *Murri* a fost erl ascultat în prezența poliției. Brațul, său rănit cu ocaziunea crimei, nu e vindecat încă. Aci a declarat că de acea și-a omorît cumnatul, pentru-că maltrata pe sora sa.

Lumea întreagă caută un magazin, unde să-și poată cumpăra ghetete bune și frumoase — ieftin. În Arad un astfel de magazin e bazarul lui *Porter Vilmos* în piața „Libertății“. Ține numai marfă bună. Fiecare părechie de ghetete se cercetează amănunțit; ghetetele nu-și pierd de loc forma elegantă. Ușurătatea lor e uimitoare. Recomandăm tuturor să viziteze acest bazar unic în felul său, unde fiecare poate cum-

păra bine, prompt și — cea ce e lucrul de căpetenie — ieftin. La cumpărări de 10 coroane, fiecare cumpărător primește *gratuit* fotografia sa în mărime naturală, avînd a solvi numai suma bagatelă de 3 coroane pentru cadrul fotografiei.

PARTEA LITERARĂ.

ORIGINEA VOEVODATULUI LA ROMÂNI.

De

IOAN BOGDAN,

membru corespondent al Academiei Române.

Ședința dela 2 Aprilie 1902.

(Urmare).

Cel mai însemnat voievozi al Românilor din Ungaria au fost însă cel din Maramurș. Pela 1342—1343 întâlnim aci pe „Bogdan, fost voevod de Maramurș“, pe atunci necredincios, regelui, infidelis (Mihályi, p. 17 și 18) dect om puternic prin averea și influența sa în țeară; el trăia pela 1349 (ibid., p. 27) și pela 1353 (ibid., p. 32) în Maramurș, când era încă supusul regelui și stăpînia moșii întinse în sud-ostică a acestui comitat, în vecinătate cu moșile fratelui său Iugu; acesta este Bogdan cel care pela 1359—1360 se scoală contra regelui în Moldova și ocupă aceasta țeară pentru sine (Mihályi, p. 56) după-ce regele o spusese la 1352—3 sau o „restaurase“, cum zice documentul dela 1360 al lui *Ludovic* (Mihályi, p. 37). Bogdan avea în Maramurș cel puțin o moșie mare, *Cuhea* și alte opt mai mici: el putea strînge o mică oaste, și veletăți de independență a arătat de pela 1442—1442, fără să poată fi pedepsit de rege. Cam tot așa de puternic vor fi fost cealalți voievozi români din Maramurș, contemporani cu Bogdan, d. p. Iuga, fratele lui și fiul acestuia Ioan (cel dela 1349 și 1355), precum și voievozi *Balk* și *Drag* din familia lui Sas, cari retrăgându-se din Moldova, unde rămăseseră după expedițiunea dela 1352—53, în Maramurș și rămânând credincioși regelui, au fost răsplătiți de acesta, pentru luptele crâncene duse în țeara Moldovei în potriua lui Bogdan și filor lui, cu moșile acestora și cu alte donațiuni. *Balk* și *Drag* apar în documentele dintre 1365—1402, căn unul când altul, ca „voievozi de Maramurș“ sau „voievozi al Românilor din Maramurș“, avînd, când unul când altul, când amândoi de-odată, și demnitatea de comiți sau grafi ai comitatului; ca voievozi, ei erau șefi al Românilor din comitat, ca comiți, ei erau funcționari ai regelui și nobili ai regalului. Atât ei, cât și urmașii lor, au ocupat pe lângă aceasta și alte demnități mai importante în statul maghiar, ca de p. cea de grafi ai *Sécuiilor* (Mihályi, l. c., p. 56, 67, 73, 87, 114, 126). Vezi *N. Iorga*, *Sate și preoți din Ardeal* pag. 138.

Ca voievozi al Românilor din Maramurș, ei erau mai mari peste chinezii români din acel ținut, cari purtau câte-odată și numele de voievozi. Așa la 1345 regele *Ludovic* dă un keneziat în *Zorvazu* lui *Erdeu woyvoda* și unuț frate al lui (Mihályi, p. 20); la 1350 fiul unui *Crăciun*, care pela 1343 era voevod în *By ke* (comitatul *Beregh*), primese keneziatul a două sate dela regele *Ludovic*, care li-i dăruiește cu nădejdea că vor împopula aceste sate; fi de voevod, ei sunt numiți în document „kenezit et seniores“ (ibid., p. 30).

Decosebirea foarte neînsemnată și nehotărîită între chinezii și voievozi este evidentă. Totuși voevodul era ceva mai mult decât chinezul. În doc. din 1349 ni-se spune că „toți chinezii (omnes kinezii) țării Maramurșului au fost convocați în acel an de Ioan, fiul lui Iuga, voevodul Românilor din Maramurș, și de un *Nicolaus*, înscrinatul lui *Andrei* comitele *Sécuiilor*, spre a hotărînici moșile *Gyalafalva* și *Nyires* ale lui *Gyala*, fiul lui *Dragoș* (*Dragus*), un alt voevod puternic al Românilor din Maramurș și presupusul prim voevod al Moldovei. Voevodul era privit dect în Maramurș ca și al întregii populațiuni românești din comitat, idee pe cari o găsim și în cronica ungurească a lui Ioan de *Kükü* (scrisă după 1382), care numește pe Bogdan, întemestorul Moldovei, „voevod al Românilor din Maramurș“ (cap. 49) și lasă să se înțeleagă că a fost ales de ei, cum se aleg, zice dînsul, și voievozii Românilor din Moldova („woyvodaș qai per Olachos ipsius regai eliguntur“). (Va urma).

Red. respons. Ioan Russu Șirianu.
Editor Aurel Popovici-Barciannu.

A apărut:

STROPI DE RÓUĂDE
ELENA DIN ARDEAL.

Prețul 1 cor. plus 3 fl. porto.

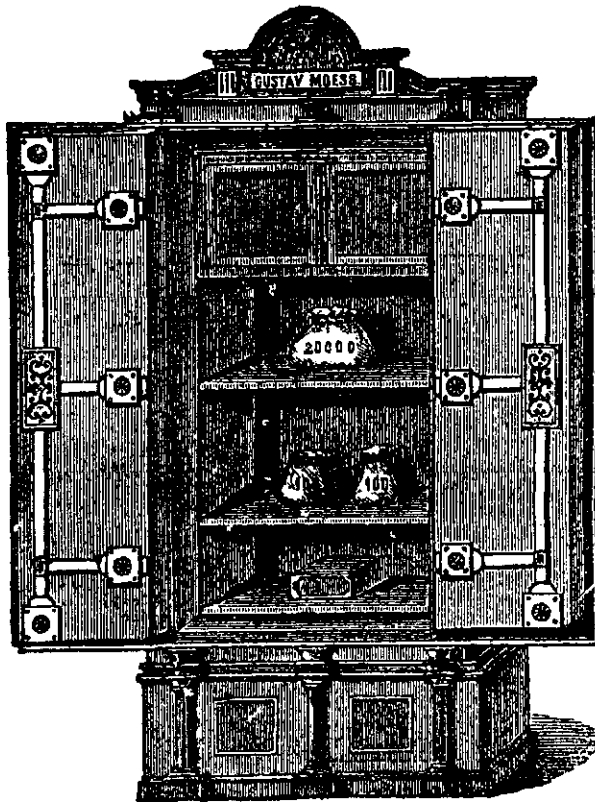
Se află de vânzare la Administrația ziarului „Tribuna Poporului“.

„Nădlăcana“instituit de credit și economii, societate pe acți în
NADLAC (Nagylak) comitatul Cienadului.Fondată la 1897 cu un capital social de 100.000
coroane în 1000 bucăți acți à 100 coroane.

Acordă: credite personale pe cambii, credite pe cambii cu acoperire ipotecară, credite pe obligațiuni cu cavenți și împrumuturi pe amanete și efecte publice.

Primește: depuneri spre fructificare, după cari institutul plătește contribuția erarială; ear deponenții primesc după banii depuși 5% interese.

545 - 63

Direcțiunea.**Fabrică de Casse.**

Subscrisul își iau voie a face atent p. t. publicul, că în atelierul meu se construiesc

Casse de fer

obiceinute, din cel mai solid material, sigure contra focului și spargeret.

Casse-Panczer

pentru bănci, construite din cel mai veritabil oțel.

Orice spargere e absolut imposibilă fie cu orice instrument anume meșteșugit pentru scopul acesta.

Garantez pe deplin că în termen de 24 ore aceste Casse nu se vor pute găuri.

Rog deci On. public, care are trebuință de Casse de fer, să mă onoreze cu încrederea și cu comanda sa, asigurându-și că va fi deplin satisfăcut.

== Pentru biserici și comune liferes Casse pe lângă solvire în rate după învoială. ==

Instalare de lumină Atycelen.

— Lista prețurilor gratuit și franco. —

Correspondență în toate limbile patriei.

Cu distincă stimă

GUSTAW MOESS,

fabrică de casse

Sibiu, strada Poplăcei-mari nr. 8.

780 - 15

— Cel mai bun croi! —

**Insoțirea
Căltunurilor
din Arad**

Strada-Bisericeii (Palatul Minorităților).

Singură în felul său ține în deposit numai fabricații proprii sau gătește la comandă

ghete pentru dame și bărbați,

cum și păpuși pentru băieți și fete,

apoi ghete, comande și alte soiuri de încălțăminte, cizme de juft, veritabil rusesc, cizme pentru vânători, ghete de Stiria.

Cele mai elegante ghete de promenadă, de dans și de casă.

Toate acestea nu sunt lucruri de fabrică, dar sunt confecționate în propriile noastre ateliere, și mai ieftine și mai bune.

Comande din afară se execută prompt și cu prețuri foarte moderate.

Trimitem și la casă ghete de probă în orice timp dorit.

Aparat elastic pentru călcăie, invenția lui Löderer, căpitan de honvezi reg. ung., aplicabil atât la ghete de dame, cât și la ghete pentru bărbați, se poate ave numai dela noi.

Mare magazin de creme și lakk-uri în diferite colori.

742 - 12

Prețuri ieftine de necrezut!

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

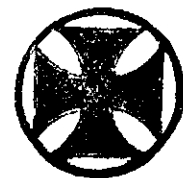
Patent Nr. 86967.

Nu e crucea Volta.

Nu e leac secret.

vindecă și inviorează sub garanție.

Aparatul acesta, vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulației sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, astma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, răceală la mână și picioare, slăbirea peste tot, reuma, podagră ischias, udul în pat, influența, insomnia, epilepsia, circula-

ția neregulată a sângelui și contra multor altor boale, care la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. Inșușirea acestui aparat este, că vindecă nu numai din timp în timp, ci introduce constant în corpul omenesc binefăcătorul curent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele afătoare, eară pe de altă parte e cel mai bun scut contra imbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă boale vechi de 20 ani.

În cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii, cari prețuesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate vedé aceste atestate. Pacientul, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca prin aparatul meu, primește banii înapoi.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu poate fi confundat cu aparatul „Volta“, care atât în Germania, cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu electro magnetic prin deosebita-și putere vindecătoare, e în genere cunoscut, apreciat și respândit.

Chiar și ieftinătatea estraordinară a crucei mele electro-magnetice o recomandă cu înțire.

Prețul aparatului mare e Cor. 6.

folosibil la morburii învechite.

Prețul aparatului mic e Cor. 4.

folosibil numai la copil și la femei de constituție foarte slabă.

Locul central principal de vânzare și expedare pentru țeară și străinătate e:

Müller Albert, Budapesta, V., str. Vadász 42, K
colțul str. Kálná